

Posudek disertační práce

Studijní program:	PREVENTIVNÍ MEDICÍNA A EPIDEMIOLOGIE
Student/ka:	MUDr. Adam Chlapečka
Název disertační práce:	Vliv časných životních rizikových faktorů na strukturu a funkci mozku
Školitel (jméno, adresa):	doc. MUDr. Pavla Brennan Kearns, PhD.
Oponent (jméno, adresa) :	prof. MUDr. Alexandra Bražinová, PhD., MPH
Hodnocení laskavě proveďte slovním komentářem a dále písmenem X do odpovídající šedé buňky.	

1. Forma disertační práce		
a) samostatná práce zpracovaná		
b) tematicky uspořádaný soubor uveřejněných prací s komentářem a diskuzí		X
Jsou-li v souboru uveřejněných prací dle písm. b) práce, jichž je doktorand spoluautorem, je vymezen podíl doktoranda a je doložen prohlášením spoluautorů o jeho přínosu k jednotlivým pracím?	Ano	
	Ne	X

2. Aktuálnost tématu disertační práce					
☒	Práce je velmi aktuální	☐	... aktuální	☐	... není aktuální
Zdůvodnění a komentář:					
Vysoká aktuálnost témy disertační práce spočívá v adresování dopadu sociálních nerovností na zdraví, zejména na zdraví duševné, specificky na zdraví mozku. Výstupy práce jsou využitelné v podpoře duševního zdraví populace, což je přínos pro řešení mnohých aktuálních problémů společnosti. Významný je neurovedný přesah práce a její příspěvek k využití zobrazovacích metod k lepšímu porozumění biologických základů duševních poruch.					

3. Cíle a hypotézy disertace – definice, adekvátnost, náročnost					
☒	Vynikající	☐	Průměrná kvalita	☐	Podprůměrná kvalita
Zdůvodnění a komentář:					
Cíle práce byly jasné stanovené, rovnako jako aj s nimi súvisiace hypotézy. Stanovené ciele a hypotézy predstavovali dostatočne náročnú výzvu pre vedeckú prácu.					

4. Metody využívané v disertácii - jejich volba, adekvátnost, náročnosť					
☒	Adekvátní, náročné	☐	Hraniční, méně náročné	☐	Neadekvátní
Zdůvodnění a komentář:					
Výsledky práce pochádzajú z dvoch európskych prospektívnych štúdií: ELSPAC a SHARE. Parametre hodnotené v dizertačnej práci sú vhodne zvolené pre splnenie stanovených cieľov. Autor prehľadne popisuje zostavenie sledovaných súborov, metódy použité na zber údajov (dotazníkové inštrumenty – ich reliabilitu a validitu, kódovanie premenných atď; metóda analýzy MRI mozgu). Metódy štatistickej analýzy výsledkov jednotlivých sledovaných parametroch vo výskumných súboroch sú vhodné a adekvátne zvolené, korektne popísané.					

5. Postup řešení problému a výsledky disertace									
☒	vynikající	☐	nadprůměrné	☐	průměrné	☐	podprůměrné	☐	slabé
Zdůvodnění a komentář:									
V řešení práce sú využívané údaje zozbierané v dvoch európskych štúdiách, ELSPAC a SHARE. Pre splnenie stanovených cieľov autor práce používa údaje o socioekonomickej deprivácii, vzdelaní jednotlivca a rodičov, kognitívnych schopnostiach v detstve a dospievaní a príznakoch depresie a úzkosti v dospelosti. Ďalej autor spracoval údaje popisujúce funkčnú konektivitu mozgu.									
Konkrétní přínos doktoranda / doktorandky:									
Autor analyzuje údaje zozbierané v dvoch európskych štúdiách. Robustnosť sledovaných súborov umožnila autorovi sledovanie vzťahov potrebných pre splnenie cieľov práce a overenie stanovených hypotéz.									

6. Hlavní výsledky, nové poznatky, přínosy a jejich původnost – výsledky jsou:							
☐	původní	☒	převážně původní	☐	zčásti původní	☐	nejsou původní
Zdůvodnění a komentář (přehled hlavních výsledků):							
Autor práce analyzoval sekundárne údaje, výsledky analýzy sú pôvodné a prínosné (prínos je zdôvodnený nižšie).							

7. Uplatnitelnost výsledků disertační práce pro rozvoj oboru Preventivní medicína a epidemiologie, případně příbuzných oborů									
☐	vynikající	☒	nadprůměrná	☐	průměrná	☐	podprůměrná	☐	slabá
Zdůvodnění a komentář:									
Dizertačná práca prináša zistenia, ktoré prispejú k rozvoju prevencie duševných porúch. Okrem prínosu poznatkov k existujúcim dôkazom o vzťahu medzi socioekonomickými determinantmi a duševným zdravím práca prináša unikátne zistenia vo využití neurozobrazovacích metód v diagnostike duševných porúch.									

8. Splnění cílů disertační práce									
☒	Vynikající	☐	Nadprůměrné	☐	Průměrné	☐	Podprůměrné	☐	Nesplněno
Zdůvodnění a komentář:									
Stanovené cíle práce boli splnené.									

9. Publikování výsledků disertační práce - výsledky publikovány							
☒	byly	☐	byly částečně	☐	nebyly	☐	Nelze zjistit
Zdůvodnění a komentář:							
Práce je postavená na výsledkoch štyroch publikovaných štúdií, v dvoch je doktorand prvý autor, v zvyšných dvoch spoluautor. Všetky štúdie boli publikované v renomovaných medzinárodných vedeckých časopisoch s vysokým impact factorom a vysokou citovanosťou.							

10. Formální úprava disertační práce a její jazyková úroveň:									
☒	vynikající	☐	nadprůměrná	☐	průměrná	☐	podprůměrná	☐	slabá
Zdůvodnění a komentář:									
Formálna úprava a jazyková úroveň práce sú vynikajúce, nezistila som žiadne chyby či nezrovnalosti.									

11. Celkové hodnocení disertační práce									
Tvůrčí schopnosti v dané oblasti výzkumu student/ka:				Prokázal/a	☒	Neproklázal/a	☐		
Požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru práce:						splňuje	☒		
						nesplňuje	☐		
Disertační práce požadavky uvedené v § 47 odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách:						splňuje	☒		
						nesplňuje	☐		
Celková úroveň disertační práce je:									
☒	vynikající	☐	nadprůměrná	☐	průměrná	☐	podprůměrná	☐	slabá
Zdůvodnění a komentář:									
Dizertačná práca dosahuje vynikajúcu úroveň. Autor práce preukázal schopnosť samostatne vedecky pracovať. Práca svojimi zisteniami prispieva k znalostiam o súvislosti medzi socioekonomickou depriváciou, vzdelaním jednotlivca a rodičov a zdravím mozgu.									
Významným príspevom práce je výstup štúdia biomarkerov vplyvu socioekonomického prostredia na kognitívne schopnosti jednotlivca prostredníctvom neurozobrazovacích metód.									

12. Vyjádření k výsledku kontroly originality práce

Práce vykazuje 4% podobnosti s už publikovaným obsahom. Jedná sa o minimálnu zhodu, spôsobenú používaním termínov ustálených v publikovanej literatúre.

Autor vo svojej práci uvádza viac ako 160 literárnych zdrojov, väčšina z nich je z obdobia posledných 10 rokov. Všetky korektne cituje.

Práca je pôvodná/originálna.

13. Dizertační práci k obhajobě

doporučuji

nedoporučuji

14. Otázky k obhajobě

K obhajobe predloženej dizertačnej práce mám nasledovné otázky:

Vzhľadom na významný vplyv socioekonomického prostredia a vzdelania na duševné zdravie, aké konkrétne intervencie alebo politiky by ste odporučili na riešenie nerovností v týchto oblastiach a zlepšenie výsledkov duševného zdravia, najmä v regiónoch ako stredná a východná Európa? V akom veku jednotlivca je vhodné tieto intervencie aplikovať, keď berieme do úvahy aj Vami potvrdený klesajúci vplyv genetiky a rodinného prostredia so stúpajúcim vekom jednotlivca?

Mohli by ste sa vyjadriť k "efektu nadmerného vzdelania" pozorovanému v štúdií? Aké konkrétne mechanizmy by mohli prispievať k tomuto javu a ako by sa mohli zmierniť?

Práca zdôrazňuje úlohu neurovizuálnych metód pri pochopení neurobiologických mechanizmov, ktoré sú základom vzťahu medzi socioekonomickým prostredím, vzdelaním a duševným zdravím. Aké budúce smery využitia vidíte pre výskum neuroimagingu v tejto oblasti a ako by tieto pokroky mohli ovplyvniť budúce intervencie a politiky?

Datum: 30.8.2024

Jméno a podpis oponenta:

Alexandra Bražinová